

DOI: 10.22559/folklor.247

folklor/edebiyat, cilt:24, sayı:95, 2018/3

Dönüşen Düğüne Tanıklık Etmek*

Witnessing The Transforming Wedding

Meryem Bulut*

Özet

Bu makalenin amacı, dünden bugüne farklılaşan düğünleri değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda katılımlı gözlem ve sözlü tarih yöntemi kullanılarak elde edilen kayıtlar deşifre edilerek yorumlanmıştır. Saha çalışması Şubat 2016'da başlamış, 14 Temmuz -16 Eylül tarihleri arasında aralıklarla devam etmiştir. Makalede kendilerini Yörük ve Balkan Göçmenleri olarak tanımlayan köylerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Sözlü tarih ve katılımlı gözlem yoluyla elde edilen bulgulara göre düğün törenlerinde; kendilerini aynı etnik ve dinsel kimlik ile ifade etmelerine ve köylerin yakınlığına rağmen farklılıkların olduğu saptanmıştır. Geçmişten bu yana düğün törenleri önemini korurken, modernleşme ile değişime uğramış ve özellikle kullanılan araçlar teknolojik gelişmelere paralel bir sıralama içinde farklılaşmışlardır. Modernleşme ile yaşanan teknolojik değişimin, düğün törenlerinin uygulamalarını değiştirdiği belirlenmiştir. Değişimin izleri; gelinin baba evinde taşınmasında atın yerini arabanın, yer sofrasının yerini masaların, kına gecelerinde kullanılan çırarların yerini mumların alması olarak sıralanabilir.

Katıldığıımız düğün töreninde; gelenekselliğin korunması adına düğüne uygun sembollerin, geçmişten seçilerek kullanıldığı gözlenmiştir. Geçmişten seçilen

---

* Ankara Üniversitesi, DTCF Antropoloji Bölümü. meryem.bulut@gmail.com

sembolik figürler günümüz ile ilişkilendirilerek bir tür kesintisizlik izlenimi verilmektedir. Katılımlı gözlem ve sözlü tarih yöntemi ile elde edilen bulgularla geçmiş; geçmişte farklı bir işlevi olan mehter takımı, at ve kırmızı duvak kullanımı ile ilişkilendirilmiştir.

Anahtar sözcükler: *Yörük, düğün, Balkan göçmenleri, Dikili, gelenek*

Abstract

This article aims to analyse wedding ceremonies which differ day by day. In line with this purpose, records obtained by participatory observation and the use of the oral history method were decoded and interpreted. The field study started in February 2016 and continued in the period between July 14 and September 16 at intervals. This study has findings obtained from villages of which residents described themselves as Yoruks (Turkish nomads) and as Balkan immigrants. The findings obtained through oral history and participatory observations demonstrated that there were differences in wedding ceremonies despite the fact that the villagers described themselves as belonging to the same ethnic and religious identity and despite the proximity of their villages. While wedding ceremonies remained important until the present day, they underwent changes due to modernisation and thus they differentiated in parallel to technological development. It was found that technological changes experienced with modernisation caused changes in practices in wedding ceremonies. The changes observed can be listed as cars replacing horses to carry the bride from the father's home to her new home, dinner tables replacing traditional floor tables wedding meal and candles replacing kindling wood at the entertainment before the wedding day.

It was observed in wedding ceremonies attended by the authors that symbols consistent with wedding were selected and used so as to preserve traditionalism. Symbolic figures selected from the past were associated with the present day and thus efforts were made to make the impression that traditions are uninterrupted.

Keywords: *Yörük, wedding, Balkan migrants, Dikili, tradition*

Giriş

Geçiş ritüelleri, insan yaşamında kültürel dönüşümlere, değişimlere eşlik eden belirli törensel uygulamalardır; Örneğin doğum, ölüm, düğün, ergenlik gibi. Bu görüş ile başta Arnold Van Gennep olmak üzere, Max Gluckman, Edmund Leach, Mary Douglas ve Victor Turner ilgilenmişlerdir. Gennep, geçiş ritüellerini üçe ayırarak bunları ayrılık, kuruluş veya birleştirme ritüelleri olarak değerlendirir (Gennep, 1960, ss. 9-18). Buna göre geçiş ritüelleri olarak kabul edilen uygulamalar; insanların değişik boyutlardaki toplumsal statülerinin değişiminin belirli kurallar dâhilinde gerçekleşmesi için düzenle-

nen geleneksel ve dinsel törenlerdir. Turner’e göre ritüel toplumsal düzenin sembolik bir yansımasıdır ve değerleri içselleştirir (Turner, 1974,s.32).

İnsan soyunun varolması için üremesi zorunludur ve üremeye giden sürecin onaylanması kurallar dâhilinde gerçekleşir. Bunlardan birisi de evli olmaktır. Evlilik genellikle mülkiyet, ekonomik sorumluluk, cinsellik ve bu birliktelikten doğan çocuklara yönelik yükümlülüklerin paylaşımı için hukuksal anlaşma olarak görülse de (Bates, 2009, s. 290), tanımlanması zor bir kavramdır. Düğün ise evliliği ilan etmek, toplumun gözünde onay almak ve kutsamaktır (Örnek, 1977, s.196). Birleşme ritüelinin gerçekleşmesi için yapılan düğünler, toplumun gözünde evliliği onaylayan törenlerdir (Emiroğlu ve Aydın, 2003, s. 244).

Teknolojik değişimin; iletişim ve ulaşım yansıması insan yaşamını değiştirirken, kültürel değerleri de değiştirir ve dönüştürür. Düğünlerin değişme dinamiklerini anlamak için kendilerini Yörük ve Balkan Göçmenleri olarak tanımlayan köyler ziyaret edilerek araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sorunsalını Yörük ve Balkan Göçmenlerinin düğün törenlerinin değişimi oluşturmaktadır. Çalışma; kız isteme, kına gecesi ve düğün törenlerinin geçmişten bugüne uygulamaları ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada geçmiş uygulamaları elde etmek amacıyla sözlü tarih yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler ile konu (evlilik) odaklı yaşam öykülerine ilişkin anlatılar kayıt altına alınarak yorumlanmıştır (Danacıoğlu, 2008, s.161). Görüşme tekniği niteliksel araştırmanın ve bu araştırmada kullanılan tekniklerin en önemlilerinden birisidir. Sözlü tarih çalışmalarının önemli unsurlarından olan görüşme, “Teorik temeli yorumsamacılık olan niteliksel araştırma, bu nedenle nitel verinin oluşturulması sürecinde kullandığı tekniklerle; katılımlı gözlem, derinlemesine görüşme, odak grup tartışmaları, yaşam anlatıları, vb. gibi gerçekliği temsil ettiği ileri sürülen büyük örneklem gruplarından çok, daha az sayıdaki bireylerden onların gerçekliklerinin yaşayan bir resmini oluşturmayı” hedeflemek olarak tanımlanır (Kümbetoğlu, 2005, s.30). Ayrıca bir düğün törenine ilişkin bilgiler katılımlı gözlem yoluyla elde edilerek yorumlanmıştır.

Çalışma 2016 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında İzmir/Dikili ilçesinin Yörük ve Balkan göçmenlerinin yaşadıkları köylerde gerçekleştirilmiş, ancak sahaya ilk adım Şubat 2016’da atılmıştır. Bazı köylerde bir gün, bazılarında birkaç gün yatılı kalınmıştır. Bölgede üretilen tarımsal ürünler için daima işgücüne ihtiyaç duyulduğundan köylerde yaşayanlar, yılın her dönemi aktif çalışmanın içindedirler. Bu nedenle görüşmeler bazen tarlada, bahçede ya da hayvanların bakımı sırasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma için kendilerine ulaşılabilen ve görüşmeyi kabul eden 18 yaş üstü kadın ve erkeklerle görüşülmüştür.

Samanlık köyünde 14-17 Temmuz 2016’da tarihleri arasında gerçekleşen düğüne hazırlık aşamasından itibaren sonuna kadar katılımlı gözlem gerçekleştirilmiştir. Ancak “okumalı” yapılacağı gerekçesi ile kabul edilmediğimizden kına gecesine ilişkin gözlem yapılamamıştır. Geçmiş düğünlere ilişkin farklı kişilerin anlatıları ve görsel/işitsel olarak kayıt altına alınan düğün görüşmeleri deşifre edilerek yorumlanmıştır.

1. Evliliğin aşamaları

1.1. Evlilik için ilk adım: Kız isteme

Düğün töreni yapılmasının ilk aşaması olan kız isteme uygulamaları değişse de geleneksel ağırlığının sürdüğü ve köylere göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Örneğin bazı köylerde kız istemeye gelenler hediyeşiz gelirken, bazı köylerde yazma, bazı köylerde ise bohça getirirlermiş. Kadının ailesi, evliliği kabul etmeyecekse bohçayı almazmış. Hediye gelmese de evlilik onaylandığında, erkek mendili ve çorabı verilirmiş. “Biz tütüne tarlaya giderdik. Annem seni, çorabını, mendilini verdik.” (Gülsüm Altaş, Katıralan, 18.07.2016). “Söz mendili” olarak da adlandırılan mendil vermenin simgesel anlamda önemini halen koruduğu saptanmıştır (Feride Çetin ve Gülsüm Altaş). Erdem Nas’ın bulgularında da evlilik için onay verilince mendilin ucu bağlanarak erkek tarafına gönderilirmiş (Erdem Nas, 2015, ss. 25-32). Günümüzde halen kullanılan ve söz anlamına gelen mendiller; özel üretilmiş sepetlerin içine beyaz erkek çorabı ve karanfil eklenerek “erkek tarafına” yollanır (Zaide Kaya, Kocaoba, 03.08.2016).

Köylerde “kız isteme” olayı hemen olumlu sonuçlanmaz, gerçekleşmesi bazen yıllarca sürermiş. Gidip gelmelerin ısrarla ve vazgeçilmeden yapılması, kadına verilen değerin göstergesi olarak anılandırılmaktadır. “Kız isteme” törenine giderken damat adayı geçmişte olduğu gibi günümüzde de götürülmez, söz verildikten sonra çay, kahve ikramı kabul edilir, aksi durumda edilmezmiş (Mehmet Esin, Kocaoba, 03.08.2016). Onay verildikten sonra bazı köylerde geçmişte olduğu gibi küçük bir eğlence düzenlenir (Ayşe Avcı, Samanlık, 13.07.2016 ve Hayati Ediz, Gökçeagıl, 20.07.2016).

Fotoğraf 1. Yaklaşık elli yıl önce kullanılan söz mendili kutusu, Kocaoba köyü, Zaide Kaya, 03.08.2016.

1.2. Evlenecek insanların kabul görmesi: Nişan töreni

Nişan töreni; iki ailenin ortak katkısı ile hazırlanan “kız evi”nde yemek verilerek yapılır. Evlenecek genç kadına özel giysiler alınır. Nişan yüzüğünün; gençlerin birbirlerine sadık olacakları, genç kadına kimsenin bakmayacağı şeklinde yorumlandığı saptanmıştır (Necla Hanım, Samanlık, 14.07.2016).

Araştırma yapılan köylerde genelde gençlerin görüştürülmemesi gibi katı bir nişanlılık süresinin olmadığı anlaşılrken, nişan süresinin uzun olması durumunda görüşmelerinin engellendiği öğrenilmiştir. “Ben dört sene kızımı nişanlısıyla konuşturmadım. Burası bir köy yeri doğruyu söylese de yalan yanlış laf atarlar, iftira atarlar” (Elif Uysal, Gökçeagıl, 20.07.2016). Nişanlılık süresinin en fazla bir yıl arası sürmesi tercih edilir.

Eskiden nişan törenleri yakın akrabalar arasında gerçekleşirken, günümüzde akraba olmayanlar da davet ediliyormuş. Nişan törenlerinin evde yapılarak gelenekselliği korunurken, modernleşmenin getirdiği aydınlatma fişeklerinin kutlamalara eklenmiş olduğu saptanmıştır.

1.3. Ev hazırlama

Konuk olduğumuz ev sahibinin oğlu için eşyaları ile ev hazırladığı saptanmıştır (Ayşe Avcı). Geçmişte aileler, oğulları için düğünden önce ekonomik güçlerine göre ev hazırlarlarmış. Ancak ailelerin evli oğulları ile aynı evde yaşamadıkları gözlenmiştir. Köylerin tarihinde kayınvalidesi ile aynı evde yaşayan gelinin görülmediği görüşmelerde belirlenmiştir. Yeni evliler belli bir süre işlerini yapmak ve yemek ihtiyaçlarını karşılamak için gündüzleri erkeğin ailesinin evinde, akşamları kendi evlerinden olurlarmış (Elif Uysal). Hem Yörüklerin, hem de Balkan Göçmenlerinin yaşadıkları köylerde; yeni evliler aileleriyle birlikte aynı evde yaşamamaktadırlar.

1.4. Düğüne davet

Samanlık köyünde düğün töreni için basılmış davetiyeler kullanılmıştı. Eskiden Yörük ve Balkan Göçmenlerinin köylerinde düğün törenleri; “okutma” denilen bir mektup aracılığı ile haber verilirmiş. “Okutma”; yazılı kâğıt olabildiği gibi şeker, kuruyemiş, kuru erik, kuru kayısı, elma kurusu gibi yiyeceklerin sarılı olduğu küçük bir çıkın da olabilir. Davet edilene, ailenin verdiği öneme ve davet edilenin toplumsal ağırlığına bağlı olarak çıkın büyüyerek bohça olabilir ve karşılığı çok büyük olurmuş (Mesut Akmaz, Dikili, 17.07.2016). Benzer şekilde Silifke yöresinde, oğlan ve kız tarafı, “okuntu” dedikleri havlu, mendil veya diğer küçük hediyeler alıp, düğün davetiyesi olarak bunları kullanırlarmış (alıntılayan Demir ve Bakar, 2014, ss. 111-133); (aktaran Ağcalar, 2009, s. 80). Çünkü mübadelede bulunan kişiler arasında toplumsal bağlar, aralarındaki gelir farklılıkları genelleşmiş bir alışverişi zorunlu kılar. Zenginlik ne kadar yüksek olursa, dostluğu korumak için yapılması gereken yardımında o kadar büyük olması gerekir (Sahlins, 2010, ss. 206-207). Çok yakın akrabalara çıkın ya da bohça zaten aileden sayıldıkları için yollanmasa da düğüne davet uygun bir şekilde gerçekleşirmiş. Mektuplar (pusula), aynı sözcüklerle ayrı ayrı yazılır, bunlara “okutma olarak pusula gönderdik”

denilirmiş (Mesut Akmaz). Diğer köylerden farklı olarak Karakeçili Yörüklerinin yaşadığı Kıratlı köyünde düğün sahibinin akrabası olan gençler, geçmişte olduğu gibi günümüzde de tepsilere doldurdukları şekerleri dağıtarak düğüne davet ederler (Neriman Filiz ve köy kadınları, Yüksel Sezer, Kıratlı, 19.07.2016).

Çoğu köyde, kurutulmuş meyve çıkıntılarının ya da okutmaların yerini davetiyeler almış. Ancak nadiren de olsa okuntu verme geleneği; Kocaoba, Çağlan, Yenice köylerinde görülürken (Ayten Doğan, Samanlık, 13.07.2016), diğer Yörük ve Balkan Göçmenlerinin yaşadığı köylerde basılmış davetiyelerin kullanıldığı tespit edilmiştir (Aslı Arslan, Nebiler, 05.08.2016 ve Rüştü Çakar, Denizköy, 04.08.2016).

1.5. Kına geceleri

Damadin akrabalarından oluşan bir grup, “okumalı” ya da “aminli” yapılacağı için kabul edilmediğimiz, kına törenine katılmak için ilçeye giderken, düğün evine yardımcı gelen konuklar ile köyde kaldık. Eskiden kına gecelerinde köy meydanlarında ateş yakılır, erkekler davul eşliğinde ateşin başında oynarlar, kadınlar eğlenceyi izlerlermiş (Hanife Doğan, Samanlık, 15.07.2016). Ateş yakmak hem eğlence, hem de aydınlatma amacıyla kullanılmış. Yenice, Çağlan, Samanlık köylerinde ateş yakma geleneği hala sürdürülüyormuş. Kadınlar erkeklerin eğlencelerini izleseler de; kına gecelerinde kadınlar ayrı eğlenmeye başlamışlar (Burak Toraman, Yenice, 25.07.2016).

Geçmişte evlerde tepsinin içine koyulan kına, çıralar ve çiçekler ile süslenirmiş. Kadınlar bu tepsiyi döndürerek oynarlarmış. Çıraların yerlerini mumlar almaya başlamış (Elif Uysal). Kına gecelerinde, kadınlar arasında yapılan eğlencelerde müzik olarak dümbek (dümbelek) çalınmış (Hatice Belan, Kocaoba, 03.08.2016). Düğün sahipleri, Çankırı’nın köylerinde olduğu gibi (Tahir, 2016, ss. 1-7) kadınların eğlencesini erkekler izlemesin diye gözcüler koyarlarmış. Yakın tarihe kadar Samanlık köyünde “kız evi” “oğlan evi”ne giderek damat oynatırlarmış. Damat ortada dönerek oynar, orada olanlar damada hediye verir, kız tarafı altın takarmış. Bu geleneğin kaybolmaya başladığı saptanmıştır (Asiye Hanım, Samanlık, 15.07.2016). Başka köylerde damat oynatmaya ilişkin bir bilgi ile karşılaşılmamıştır.

Kıratlı ve Nebiler köyünde, geçmişte olduğu gibi günümüzde de gelinin saçlarını mavi boncuklar ile örgü yapıp, kafasına ucunda altınlar sarkan renkli takke giydirirlermiş. Cumartesi akşamı gelinin saçı çözüldükten sonra eline, ayaklarından bileklerine kadar kına yakılır, elinin içine altın koyulmuş (Aslı Arslan). Eskiden kına bereket getirsin diye gelinin ayakkabısına koyularak evin tavanına atılmış (Saniye Uysal, Gökçeagıl, 21.07.2016 ve Fatma Aslaner, Kabakum, 28.07.2016). Cuma günü “baş kınası” olur ve kına saçlara sürülür, Cumartesi akşamı “el kınası” olurmuş. Günümüzde baş kınası uygulanmadığı belirlenmiştir (Huriye Acar, Gökçeagıl, 21.07.2016).

1.6. Düğün yemekleri

Samanlık köyünde düğün için börek ve ekmeklerin pişirilmesine bir gün önceden başladı. Geç saatlere kadar bir gün sonra yapılacak olan düğün yemeği için yıkama ve doğrama ve özellikle keşkek yapımına hazırlık işlemleri yapıldı.

Köyde yaşayanlar ve düğün evinde gece kalan konuklardan oluşan bir grup; düğün sabahının erken saatlerinden itibaren köy (hayır) meydanında toplanmaya başladılar. Kazanlar odun yakılan ocaklara oturtuldu. Ücret karşılığında bir kadın yemekleri pişirmeye başladı. Düğün yemeklerini hazırlarken olmak üzere, kadın ve erkeklerin işbölümü karmaşaya neden olmayacak düzeyde belirgindi. Erkekler ekmek doğrama, yemek ve çay dağıtımını yaparken, kadınlar salata hazırladı.

Fotoğraf 2. Samanlık köyünde düğünden için ekmek ve böreklerin pişirildiği minik köy fırını (16.07.2016).

Fotoğraf 3. Samanlık köyünde düğün töreni için sabah erkenden yemek yapılması (17.07.2016).

Fotoğraf 4. Samanlık köyünde düğün töreni için gelenlere ikram edilen düğün yemeği (17.07.2016).

Öğleye doğru gelen konuklara, genç erkekler tarafından plastik masaların üzerinde alüminyum tabaklarda ortak olarak tüketilmek üzere yemekler getirildi. Geçmişte haranı (büyük tencere) ortaya koyulur, on ya da on beş kişi etrafına dizilir, tahta kaşıklarla çorbayı içerlermiş (Mesut Akmaz, Dikili, 17.07.2016). Düğün süresi içinde gelen insanlara zaman önemsemeden yemek verilirmiş (İzzet Taş, Samanlık, 16.07.2016). Köylerde masa yerine alana (güreş ya da hayır meydanı) genç erkekler tarafından beş yüz metrelik sofra çekilir ve yemekler yere oturularak tüketilirmiş (Rüştü Çakar). Katıldığımız düğünde yemek olarak mercimek çorbası, taze fasulye, pilav, etli nohut, et, keşkek, cacık ve zerde ikram edildi. Teke Yörükleri düğünlerinde aynı yemekleri ikram ederlermiş (Ak, 2015, s. 307). Geçmişten bu yana yemek türlerinde ufak değişiklikler olmuş, bulgur pilavının yerini pirinç pilavı, hoşafın (komposto) yerini zerde almış (Mesut Akmaz). Düğün yemekleri arasında keşkek yemeğinin övünç kaynağı olarak sunulduğu gözlenmiştir (Burak Toraman).

1.7. Düğün töreni: Evliliğin ilanı

Konuklar, düğünün yapılacağı meydana geldiler. Kadınlar plastik masa ve sandalyelere oturmada önce damadın annesine “emanet” dedikleri hediyeleri verdiler. Emanet denilmesi karşılıklılık ilkesinden kaynaklanabilir. Çünkü düğünlerde gelen hediye miktarı ve niteliği unutmamak için kayıt altına alınır. Hediye getirenin düğün törenine

de aynı denklikte hediye verilir. Düğün için getirilen hediyeler meydanın yanında bulunan odada toplandı. Gelen hediyelerin, giysilik kumaş, başörtüsü ve yemek tabağı vb. olduğu gözlemlenmiştir. “Takı töreni” yapılmadığı için para ve altın takı türü hediyeye tanıklık edilememiştir. Altın takının miktarının tüm köylerde “kız evinin” isteğine göre belirlendiği saptanmıştır. Köylerde bazen istenen miktarın altına düşülse de, Kıratlı köyünde belirlenen miktar olmazsa düğün gerçekleşmeyebilirmiş (Halil Saygı, İslamköy, 08.08.2016 ve Elif Uysal, Yüksel Sezer).

Fotoğraf 5. Samanlık köyünde düğün töreni için gelenlerin oturduğu ve yemek yediği köy meydanı ya da diğer adı ile hayır meydanında konuklar (17.07.2016).

Katıldığımız düğünde kadın ve erkeklerin ayrı masalarda oturması konusunda net bir ayrım olmasa da genel olarak kadınların ve erkeklerin ayrı masalarda yer aldıkları gözlenmiştir. Geçmişte Yörük düğünlerinde; kadınlar ve erkeklerin birlikte oturdukları saptanmıştır. Son yıllarda düğün gibi toplu etkinliklerde ayrı oturmaya başlamışlar (Mesut Akmaz, Burak Toraman).

Samanlık köyündeki erkekler düğüne pantolon ve gömlek ile katılırken, kadınların tamamına yakını desenli ince kumaştan şalvar ve bluz giyerek katılmışlardır. Ancak giysi konusunda katı bir tutumlarının olmadığı gözlenmiştir. Köyde genç kadınların, modern ve kapalı olmayan giysiler ile kına gecesine katılmak için gittikleri gözlenmiştir.

Fotoğraf 6. Karakeçili Yörüklerinin düğünlerinin ilk gününde giydikleri kıyafetleri (Kıratlı köyü, 19.07.2016).

Kendilerini Karakeçili olarak ifade eden Kıratlı köyünde kadınlar, düğünlerinin ilk gününde “pullu” denilen kıyafetleri giyerlermiş. Canlı renkler (sarı, kırmızı, mavi vb) üzerine pullar işlenmiş gömlekleri, şalvarları ve süslü başörtüyle tamamlanan giysilerini yıllardır değiştirmemişler. Düğünün ikinci günü ise “sosyetik” giyinirlermiş (Neriman Filiz). Düğünlerde Kıratlı ve Bahçeli köyünün (Atike Sarıoğlu, Bahçeli) dışında “pullu” gibi özel giysilerin kullanıldığına dair bilgi edinilememiştir.

Fotoğraf 7. Karakeçili Yörükleri) kadınların düğünlerinin ilk gününde giydikleri “pullu” diye adlandırdıkları kıyafetleri (Kıratlı köyü, 19.07.2016).

Samanlık köyünde yapılan düğün için köye ilk defa mehter takımı getirilmiş ve bu durumun köylülerde şaşkınlık yarattığı gözlenmiştir. Düğün sırasında köyde yaşayanlardan bazıları bu düğünün ısrarla “Yörük düğünü” olmadığını vurguladılar (Burak Toraman). Son yıllarda mehter takımı getirilerek “sohbetli düğün” adı verilen düğünler yapılmaya başlanmıştır (Mehter Takımı üyeleri, 17.07.2016). Okumalı düğünlerin geçmişte de yapıldığı bilinmektedir. Örneğin Çoşlu Yörükler arasında ekonomik yetersizlikten dolayı, düğün yerine mevlüt töreni yapılarak ve ardından yemek verilerek gerçekleştirmiş (Matsabura, 2012, s.260). Bu düğün, ekonomik yetersizlikten ziyade tercih nedeniyle yapılmış izlenimi vermiştir. Tezcan’a (2000) göre düğünün çoğunlukla aile bütçesini zorlayacak derecede geleneksel kalıplara uyulan, konuklara açık bir “şenlik” olması, karşılıklılık kuralını anımsatan toplumsal bir zorunluluğu ifade eder (Emiroğlu ve Aydın, 2003, s. 244). Düğünde eğlence tercih edilmediği için mehter takımı getirilmiştir. Düğün töreninde bu yeni uygulamanın köylüler arasında kabul görmesi için Connerton’un ileri sürdüğü gibi geçmişe dayandırılan bir girişim olmuştur. Çünkü yılların geleneksel uygulamalarının yerine koyulan uygulamaların kabul görmesi için geçmiş deneyimlere dayandırmak zorunludur (Connerton, 2014a, ss. 12-13). Düğün için mehter takımı ve modern tarz gelinliğin üzerine kırmızı duvak takılması, ata bindirilerek getirilmesi geleneksel bir görünüm verilmiştir. Aslında bu köylerde düğün törenlerinde gelin taşıma aracı olarak otomobil uzun süre önce kullanılmaya başlanmıştır. Geçmişte kullanılan kırmızı duvağın yerini modern gelinlikler almıştır. Bu düğün töreninde muhafazakâr bir görüntü sergilenmek istemiş ve bu nedenle töreni birleştiren parçalar geçmişten seçilerek alınmışlardır. Kırmızı duvak ve gelinin at ile taşınması yani geçmişte yapıldığı gibi köy düğünü yapılması Atay’a göre modernleşme sürecinin etkilerine maruz kalan toplumların dünyasında “geleneğin keşfi” olarak tanımlanan (Atay, 2005, s. 153) durumun yansımasıdır. Geleneğin keşfinde; “tarihsel süreç içerisinde vücut bulmuş, ancak belli bir süre sonra unutulmuş ya da terk edilmiş ve zamanın daha ileri bir noktasında tekrar, genellikle başlangıçtaki formundan farklılaşmış nitelikte, ‘yeniden’ biçimlenerek öne çıkarılıp, işlerlik kazandırılmış bir gelenekten” söz edilmektedir (Atay, 2005, s. 153) Gelenek yeniden günün koşullarına uygun şekilde uyarlanmaktadır. Kırmızı duvak kullanımının modern beyaz duvak üzerine örtülmesi, araba ile köyün girişine kadar getirilen gelinin, kısa yolu at üzerinde gelmesi ile geleneksel düğün tamamlanmaktadır. Bu iki düğün töreni sembolleri yeniden keşfedilerek günün koşullarına uyarlanmıştır. Diğer yandan geleneksel düğünün inşa edilirken, mehter takımının yer almasını “icat edilmiş” olarak görmek olanaklıdır. Hobsbawm’a göre icat edilmiş gelenek; “icat edilmiş, inşa edilmiş ve formel düzlemde kurumsallaşmış gelenekleri olduğu kadar, kolayca izi sürülemeyecek bir şekilde kısa ve belirlenebilir bir zaman diliminde belki birkaç yılda ortaya çıkmış olan ve büyük bir hızla yerleşmiş “gelenekleri” de kapsamaktadır (Hobsbawm, 2006, s. 2). Mehter takımlarının son on yıldır (Mehter Takımı’nın üyeleri görüşme, 17.07.2016) düğünlerde yer almaya başladığı göz önüne alınırsa, bu durumu hızla yerleşmeye başlamış bir gelenek olarak da okumak mümkündür.

Gelenekler toplumun ihtiyaçlarına yanıt verdikleri ölçüde var olmaya devam etseler

de modernleşme ile geleneksel uygulamalar değişebilir. Wright (1985), geleneğin büyük ölçüde gündelik politik meselelerden etkilendiği ve güçlü kurumların geçmişten bir takım değerleri seçip bunları toplumda harekete geçirmeleri meselesi olduğunu iddia eder (aktaran Morley ve Robins, 2011, s. 75). Katıldığımız düğünde de geçmişten seçilen geleneksel değerler (mehter takımı, kırmızı duvak, at), yeniden harekete geçirilerek hatta mehter takımında olduğu gibi işlev değiştirerek, düğün töreninin geçmiş ile bağlantısı kurulmaktadır (Burak Toraman, Mesut Akmaz).

Fotoğraf 8. Samanlı köyünde düğün töreni için getirilen mehter takımı (17.07.2016).

Düğünde mehter takımı sancaklar ile bayrağı taşıdılar. Tepelerine geçmişte olduğu gibi yazma bağlandı, ancak geçmişte olduğu gibi elma takılmadı (Gülsüm Altaş). Düğünlerde bayrak, istiklal marşı ile açılır ve istiklal marşı ile kaldırılmış (Hasan Erdem, Bademli, 01.08.2016). Bu düğünde bayrağın istiklal marşı ile açılmaması mehter takımı üyelerinin acemiliğine bağlandı.

Mehter Takımı marşlar ile “Türkiyem” şarkısını söyledi. Bu köyde daha önce yapılan düğünlerde (gırnata) klarnet, davul, dümbelekler gelir, düğün yemeği sırasında klarnet, davul çalınır, zeybek ve harmandalı vs. oynanır (Hasan Erdem).

1.8. Düğünlerin süresi

Katıldığımız düğün, hazırlık ve kına gecesi olmak üzere iki gün sürdü. Düğünler geçmişte üç ile yedi gün arası sürermiş (Mehmet Esin ve Hasan Erdem).

Balkanlardan gelen göçmenlerin yoğun olduğu Bademli ve Yağcıbedir Yörüklerinin

yaşadığı İslamlar köyünde düğünler; odun taşımak, ekmek hazırlamak ve düğünü yapmak için bir hafta sürermiş. Düğünün ilk günü gençler; köyün üstündeki dağa davul ve zurna ile odun toplamaya giderlermiş. Bademli ve İslamköy’de damadın yakın arkadaşlarından oluşan altı-yedi kişilik bir sağdıç ekibi çeşitli görevleri yerine getirirlermiş. Sağdıç grubu; toplanacak odunlardan, keşkeklerin karıştırılmasına, damadın tıraş edilmesine kadar her şeyi üstlenirlermiş (Cemile Yılgin, İslamköy, 08.08.2016 ve Macide Baykal, Bademli, 01.08.2016). Günümüzde hem düğünler kısalmış, hem de dağda odun getirme âdeti ortadan kalkmış. Bu âdetin benzeri Akçabelen’den uygulanıyormuş. Dikili’den farklı olarak Akçabelen’de getirilen odunlar, yeni evlilerin birkaç yıllık odun ihtiyacını da karşılamış (alıntılanan Atay, 2005); aktarılan Özdemir, 1998). Akçabelen’den diğer bir farkı ise taşıyıcıların damadın akrabalarından oluşması ve Dikili yöresinde ise bunların yerine sağdıçlardan oluşmasıdır. Düğünde kullanılmak için dağdan odun getirilmesi Dinar Türkmenleri ve Silifke’nin köylerinde görülür, bu oduna “Yüğrük odunu” denilirmiş (Eröz, 1965, ss.119-154). Odun getiren sağdıçlar, damattan önce tıraş olur ve berbere para asar, damadın etrafında ayrılmazlarmış (Cemile Yılgin ve Macide Baykal).

Bir hafta süren düğünlerde gelin, düğünden bir gün önce “çarşambalık” dedikleri giysisini giyerek yedi gün boyunca aynı giysi ile dolaşır, son gün gelinlik giyermiş. Kına gecesinde gelin, yengeler ile ata binerek davul eşliğinde gezdirilirmiş (Yusuf Özkara, Bademli, 02.08.2016). Bademli ve İslamlar köyünde bir haftalık düğünler; üç güne inmiş (Arif Tutav, Gökçeagıl, 21.07.2016). Üç günlük düğünlerde; Salı günü eğlence, ikinci günü akraba ve komsular ile davullar önde, kadınlar arkada, ellerinde kınalar ile kız evine kına gecesine giderlermiş (Cemile Yılgin). Cuma günü başlayan düğünler Cumartesi, Pazar’a, Salı günü başlayanlar Çarşamba ve Perşembe’ye kadar sürermiş. Bu iki gün dışında düğün başlamazmış (Halide Hanım, Samanlık, 15.07.2016; Fatma Aslaner; Huriye Acar, Gökçeagıl, 21.07.2016). Günümüz düğünleri bir gün hazırlık olmak üzere iki gün ile sınırlandırıldığı için istenilen gün başlayormuş (Ayşe Avcı).

Yörük ve Balkan Göçmenlerinin yaşadığı Denizköy sakinleri düğünlere pehlivanlar getirirlermiş. Geçmişte yaygın olarak görülen güreş yapılması geleneği kaybolmuş. Düğünlerde ateş yakılarak bütün genç erkekler etrafında toplanır, horon oynarlarmış. Horon oynamak çok önemli bulunur ancak üç dört kişi oynayabilirmiş. Genç erkekler için oyunun ilk sırasında yer almak, kendilerini genç kadınlara göstermenin bir yolu olduğu için çok önemliymiş. Oyun sıralamasını düzenleyen ve bayrağı taşıyan “bayraktar” dedikleri bir genç olurmuş (Rüştü Çakar). Düzenlemelerde bayraktarın rolü önemli olduğu için “bayraktar” olmanın değerli bulunduğu saptanmıştır.

Kabakum köyünde geçmişte “kız evi” köçek, “erkek evi” çalgıcı tutarmış, şimdilerde hem çalgıcı, hem de köçek erkek tarafından sağlanarak eğlence düzenlenirmiş (Fatma Aslaner). Düğünlerde köçek getirtilmesinin sadece Kabakum köyünde olduğu tespit edilmiştir.

1.9.Gelin “koca evi”nde

Öğleden sonra damadın akrabaları ve mehter takımı köyün girişine beyaz bir araba

ile getirilen gelini karşılamaya gittiler. Geçmişte hava kararmadan önce gelin almaya önde bir kişi köy sancağı ile diğerleri arkada gidilirmiş. Gelini düşürmemesi için iyi huylu bir at, sandık ve heybeler ile hediyeler götürülürmüş. Bazı aileler güzel koçlar seçerek “kız evine” yollarlarmış (Mesut Akmaz).

Fotoğraf 9. Mehter takımı ile köyün girişinde alınıp getirilen gelin. Samanlı köyü, 17.07.2016.

Fotoğraf 10. Hayır meydanında gelin at üzerinde dua okunması sırasında beklerken.
Samanlık köyü, 17.07.2016.

Katıldığımız düğünde; köyün girişinde arabadan indirilen gelin, beyaz bir ata bindirildi. Modern tarzda oluşturulan gelinliğin, duvağının üzerine kırmızı duvak takılmıştı. Ergun’a göre gelin, dışarıdan gelen dolayısıyla düzeni bozan, kaosun temsilcisi ve aile için “yabancı”dır (aktarılan Büyükokutan-Töret, 2016, s. 64). Türk dünyasında görülen kırmızı duvak ile aile; yabancı olan gelinin başını örterek “kapalı” olmasını sağlar. Kapalılık baba evinden çıkarken öldüğünü, gerdek odasında duvağın açılması ile doğarak

yeni statü kazandığını sembolize eder (alıntılayan Büyükokutan-Töret 2016) ; (aktarılan Lvova ve diğerleri, 2013b: 129). Atın üzerinde önde gelin, arkasında tek sıra halinde mehter takımı ve akrabaları, düğün töreninin köy (hayır) meydanına geldiler.

Yaklaşık kırk yıl öncesine kadar gelin atın üzerinde eve doğru götürülürken, konuklar davul, gırnata (klarnet) eşliğinde oynayarak yürürlermiş (Saniye Uysal ve Mesut Akmaz). Gelin ata bindirilerek yüzüne koca telli bez koyulur, ucunda altınlar olan takga giydirilirmiş. Takga, Atay'ın (2005, s.130), Mesut Akmaz'ın ve Halide Hanım'ın bilgilerine göre, geline örme fes giydirilir, yedi adet beyaz tül bent halka yapılır ve fesin önüne yedi kat halinde düzenlenirmiş. Bunların üzerine 8-10 cm bir kap ağzı yukarı gelecek şekilde yerleştirilir, büyük beyaz bir bez ile bağlanarak kaymaması sağlanırmış. En üstü kırmızı duvak ile süslenirmiş. İki kadın, gelinin kolundan tutarak yerine götürürlermiş.

Fotoğraf 11: Yörük gelini. Fotoğraf Mesut Akmaz'a ulaştırılmış, ancak kimin çektiği bilinmemektedir. Araştırmalarımızda fotoğrafın <http://www.guide-martine.com/feasts.asp> adresinde olduğu tespit edilmiştir. Atay'ın (2005) bulgularında yer alan, Halide hanım ve Mesut Akmaz'ın tanıklık ettikleri takga giydirilmiş gelin.

Gelini almaya atlı yengeler gider ve dönüşte geline eşlik ederlermiş. Kız evi gelini hemen vermez, kapıda saatlerce davul çaldırırlarmış. Köylerde arabaların kullanıma girmesi ile gelinler araba ile taşınır olmuşlar. Modernleşme ile otomobil devreye girmiş ve atlı yengeler dönemi bitmiş, sayıları azalarak arabalarda eşlik eden yengelere dönüşmüş-

ler (Feride Çetin ve Zaide Kaya). Atay; gelin taşıma aracını, at, kağı arabası, at arabası ve otomobil olarak sıralar (Atay, 2005, s.130). Dikili'nin köylerinde at ve arabanın arasında başka bir araç kullanıldığına ilişkin bilgi saptanamamıştır. Gelinlerin taşıma aracı olan at, teknolojik değişme ile yerini otomobile bırakmıştır. Gelin almak için “kız evine” gidildiğinde kapı açma, ayakbastı, çeyiz kaçırma parası alınmıştır. Düğünlerde “kapılık” (Erdentuğ, 1977, s. 81), “kapı açma” “sandığı saklama” vb. için para isteme gelenekleri ile Türkiye'nin hemen her yerinde karşılaşmak olası görünüyor. Bu uygulamaların çoğunun devam ettiği saptanmıştır. Gelin başka bir köyde ise erkek tarafı “toprak bastı” parası ödermiş. Halen devam eden “toprak bastı” parası için başka köyden evliliklere karşı çıkanların olduğu gözlemlenmiştir (Samanlık köyünde kadınlar, 15.07.2106 düğün evi). “Toprak bastı” parası olarak Tekirdağ bölgesinde gençlere para ya da mendil, çevre (başörtü), havlu vb. verilmiştir (Artun, 1998, ss. 85-107). Örnek'e göre gelin almaya gelenlerden “toprak bastı”, parası istenmesi, yolunun kesilip para istenmesi dolambaçlı, sihirli yolun zorluklarını simgelemektedir (Örnek, 1977, s. 199) .

Meydanda gelin, atın üzerinde beklerken, damat konukların uğultusu arasında mehter takımı için kurulan seslendirme cihazı aracılığıyla Kuran'ı Kerim'den Yasin Suresi'nin 76. ve 83. arasını okudu. Ardından gelin yeni evine götürüldü. Konuklar eve gitmedi. Samanlık köyünde gelin koca evine getirildiğinde; gelinin başında dua okuyarak ekmek çevirilir, bölünerek konuklara dağıtılmış. Son yıllarda yapılmayan ekmek çevirme eyleminden sonra insanlar düğün evinden ayrılırlarmış. Düğünün ertesi günü geline tekrar gelinlik giydirilerek kadınlar arasında küçük bir eğlence düzenlenmiştir (Ayşe Avcı ve Ayten Doğan).

Gelin baba evinde çıktığında, eşikte desti, çömlek, bardak kırılır, kafasından şekerleme, kuruyemiş, buğday, arpa, para atılmış. Aynı uygulamalar damadın evine girerken de yapılmış. Dikili'nin bütün köylerinde görülen uygulama giderek azalmaya başlamış. Bu uygulama ile karşılaşmak olanaklı olsa da yakın bir tarihte unutulacak gibi görünüyor. Gelinin başından aşağı tahıl vb. benzeri gözlemlediğimiz düğünde olduğu gibi son yıllarda uygulanmamaya başlanmış (Macide Baykal). Kaybolan bir diğer gelenek, damadın evine girerken gelinin eline ağırlık verilerek, çatının üzerine atmasını isterlermiş. Çatının üstüne atmayı başarabilirse geline tarla, koyun, keçi ya da ne isterse bağışlanmıştır (Halide Hanım).

Gelin koca evine götürüldükten sonra bir sandalyeye oturtulur, konuklar bir süre sonra dağılırlarmış. ertesi günü gelinliği giydirilen gelin ve kadınlardan oluşan topluluk dümbelek eşliğinde eğlenirlermiş (Macide Baykal). Kıratlı köyünde düğünün ertesi sabahı “gelin kırkı” yaparlarmış. Gelinliği giyen gelin köyün çeşmesine götürülür, önceden saklanan tarak ile kalemi bulması istenmiştir. Günümüzde de devam eden bu uygulama sırasında saklananları gelin bulamadığında, damat saklayanlara para verirmiş (Neriman Filiz).

Katıldığımız düğünde dini ve resmi nikâh önceden yapılmıştı. Köylerde genellikle dini nikah, düğün günü, resmi nikâh önce, aynı gün, bazen sonra olabilir. Evli olanla-

rın tamamına yakının resmi nikâhlı oldukları görüşmelerde saptanmıştır. Dikili'nin köylerinde de Karadeniz ve Orta Anadolu'da olduğu gibi resmi nikâh için özel bir tören düzenlenmediği tespit edilmiştir (Beller- Hann ve Hann, 2012, s.221; Delaney, 200, s.162).

Gelin koca evine geldikten sonra, damat, gelinin yüzünü açmak için koyun, keçi vb. vermek zorundaymış (Halide Hanım). Şimdilerde gelinin yüzünü açmak için altın takı hediye edilir. Gerdek gecesi Turner'in (1967) anlamlandığı üzere "eşik" anıdır. Çünkü kadınlığa geçiş yapılmıştır (alıntılayan Delaney, 2001, s.156). Böylece gelin ve damat "eşik"ten geçerek toplumsal onay alırlar. Connerton'a göre eşik geçilirken sergilenmesi gereken bedensel hareketler; evlilik törenlerindeki önemli edimlerdir. "Eşik" herhangi bir yer değil, yeni bir dünyadır (Connerton, 2014b, s. 24). Bu nedenle düğünlerde belirlenmiş kurallar dâhilinde hareket edilir.

Katıldığımız düğün törenindeki gözlemlerimiz, Samanlık köyü ve diğer köylerden geçmiş ve halen uygulanan düğün törenlerine ilişkin elde ettiğimiz bulgular ile örtüşmedi. Düğün için mehter takımı getirtilmişti. Samanlık köyünde yaşayanların neredeyse tümü düğünün Yörük düğünü olmadığını belirttiler. Böyle bir düğüne alışık olmadıkları belirgin olarak gözlenmiştir. Düğün sahipleri dinsel sembollerini öne çıkaran ve geçmiş ile ilişkilendirilen bir düğün yapmak istemişlerdi. Bu nedenle düğün töreninde dualar okuyarak Müslümanlık ile mehter takımı ile geçmiş ilişkilendirilmiştir. Geçmiş ile ilişkilendirme Özbudun'a (2005) göre geleneklerin toplum içinde yaşayan, üreten, bölüşen tüketen, yöneten/yönetilen etkileşim halindeki insanlar tarafından geçmiş kuşakların dağarcığından seçilerek alınması ve benimserken dönüştürmesi, kendi koşullarına uyarlamasıdır (s. 55). Diğer yandan kültürel bellek, geçmişin belli noktalarına yönelerek sembolik figürlerde yoğunlaşır (Assmann, 2001, ss. 48-62). Mehter takımı çok önemli sembolik bir figür olarak geçmiş ile ilişkilendirilerek o zamanki amaç ve önemi çok farklı olmasına rağmen günümüze uyarlanmıştır. Bu oluşuma "icat edilmiş gelenek" diyebiliriz. Çünkü gelenekleri icat etmek, geçmişe referans ile belirginlik kazanan formülleştirme ve rutinleştirme sürecidir (Hobsbawm, 2006, s. 5). Düğünde; hem formülleştirme, hem de rutinleştirme açık bir biçimde görülür. Assmann'a göre kültürel bellek sayısız insan tarafından paylaşılır ve kültürel kimlik olarak aktarılır (Assmann, 2008, ss. 109-118). Ritüeller, "kültürel belleğin ilk örgütlenme biçimleri"ndendir. Belleğin toplumsal birliği sağlayabilmesi için "kaydetme, çağırma ve iletme; ya da şiirsel biçim, ritüel sunuş ve toplumsal katılım" olarak ifade ettiği üç şart gereklidir (Assmann, 2001, ss. 59-60). Düğünler tören, sunuş, toplu katılım gibi şartları sağlar. Bu durum toplumsal süreklilik için önemlidir (Connerton, 2014a, ss. 70-71). Düğün töreninde, mehter takımı aracılığı ile geçmiş ile bağlantı kurulmuş, dolayısıyla törenin geçmişten bu yana geldiği ve kesin-tisiz olduğunu sağlayan bir görüntü sergilenmiştir.

Sonuç

Dikili'nin ilçesinde düğün törenlerinin; kendilerini aynı etnik ve dinsel kimlik ile ifade etmelerine ve köylerin yakınlığına rağmen farklılıkların olduğu saptanmıştır. Diğer

tarafından araştırmada elde edilen bulguların, ülkenin uzak bir bölgesindeki uygulamalar ile benzerlik gösterdiğini belirtmek olanaklıdır.

Modernleşme ile yaşanan değişimin, düğün törenlerinde de farklılaşma yarattığı gözlenmiştir. Değişim; gelinin baba evinde damat evine gidişte kullanılan araçlara sırasıyla at, otomobil olarak yansımıştır. Belki de arazi yapısından kaynaklanan nedenlerden ötürü Atay'ın bulgularında olduğu gibi at ile otomobil arasında kullanılan kağı arabası ve at arabası gelin taşımada yer almamış olabilir.

Modernleşme ile değişen araçlardaki değişim; katıldığımız düğün töreninde tersine dönmüş, geçmişe dönülerek gelin taşımada at tekrar işlevsel hale getirilmiştir. Atın yanı sıra mehter takımı ve kırmızı duvak geçmişten seçilerek düğünün tamamlayıcısı olmuştur. Geçmişte işlevsel olup günümüzde kullanılmayan at ve kırmızı duvak aracılığıyla geçmiş ile bağlantı kurulmuştur. Geçmişte askeri bando olarak bilinen mehter takımı aracılığı ile kesintisizlik yaratılarak geleneksel düğün töreni görüntüsü sunulmuştur. Mehter takımı, at, kırmızı duvak geçmişten seçilerek kullanılan sembollerdir. Bu semboller aracılığı ile süreklilik izlenimi yaratılarak gelenek inşa edilmiştir.

Mehter takımı eşliğinde yapılan düğün töreni, kolektif hafızada yer almamaktadır. Topluluklar, kolektif bilinç ve kimliklerin vurgulanması için, belirli sembollerin öne çıkmasına ihtiyaç duyarlar. Çünkü bu semboller aracılığı ile topluluk kendini diğerlerinden ayrı ve özel görür. Topluluk sembollerinin ortak bağlarından birisi de düğün törenleridir. Köyde katıldığımız düğün töreninde kullanılan semboller ilk defa kullanıldığı için şaşkınlık yarattığı gözlenmiştir.

Düğünde alışılmış eğlencelerin dışında başka bir gösterinin tercih edilmesi ve bu tercihin mehter takımı, at ve kırmızı duvaktan yana kullanılması ile geçmiş işaret edilmiştir. Bu köyde ilk defa olsa da mehter takımlarının son yıllarda düğünlerde yer aldığı bilinmektedir. Mehter takımı aracılığı ile bugünün dün ile ilişkisinin olağan akışı içinde devam ettiği izlenimi edinilmektedir. Geçmişte düğünler de yer almak gibi işlevi olmayan mehter takımları bugüne taşınarak “gelenek” olarak görülmekte dolayısıyla düğünler ile uyumlu gözükmektedir. Yeni bir tarz ile ortaya çıkan düğün törenlerinde, mehter takımı, kırmızı duvak, at ile birleştiğinde geleneksel bir görsellik sergilenmektedirler. Kısa sürede şaşkınlık yaratsa da, geçmiş ile bağlantılı semboller törenlerde tekrarlandıkça kalıcı hale gelebilir.

Notlar

*Bu araştırma Ankara Üniversitesi ve Dikili Belediyesi tarafından desteklenmektedir.

Sahaya ulaşmamızı kolaylaştıran başta Dikili Belediye Başkanı Sayın Mustafa Tosun'a, Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi'nden, Doç. Dr. İhsan Capcioğlu'na, Dr. Mustafa Şakir Başaran'a ve Dikili Yörük Türkmen Derneği Başkanı Mesut Akmaz'a ve Dikili Belediyesi çalışanları; Salih Bilgin Erdağı, Tamer Kurnaz, Ekber Sinecer, Sevinç Topçuoğulları, Ethem Uğur Celif, Aytaç

Kurşun, Alper Kayısı ve Ferit Çakır'a teşekkür ederim.

Dikili'nin köylerinde bizi konuk eden ve bilgilerini paylaşanlara en içten şükranlarımı sunarım.

Duaların yer aldığı kayıtlar, Doç. Dr. İhsan Çapcıoğlu tarafından deşifre edilmiştir.

Araştırma da görsel /işitsel kayıtlar ve deşifreler; Zeynel Karacagil, Seher Çataloğlu, Mine Öztekin, Onur Özerkmen, Berna Küçükoğlu, Gürçin Gökçebağ, Mehmet Alpaydın, Yonca Baltacı tarafından yapılmıştır.

Kaynaklar

- Ak, M. (2015) *Teke Yörükleri*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Türk Tarih Kurumu. IV/A-2-2. 5. Dizi-Sayı:7. (1800-1900).
- Assmann, J. (2008) *Cultural memory studies: an international and interdisciplinary handbook* (Eds. Astrid Erll and Ansgar Nünning). Berlin/New York: De Gruyter.
- Atay, T. (2005). *Göl ve insan Beyşehir Gölü çevresinde doğa-kültür ilişkisi üzerine antropolojik bir inceleme*. Ankara: Kalan.
- Bates, G. D. (2009) *21. Yüzyılda kültürel antropoloji insanın doğadaki yeri*. (Çev. S. Aydın). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Beller-Hann, I., Hann, C. (2012) *İki buçuk yaprak çay, Doğu Karadeniz'de devlet, piyasa, kimlik*. (Çev. P. Öztamur.). İstanbul:İletişim.
- Büyükokutan-Töret, Aslı. (2016). Türklerdeki evliliğe bağlı inanış ve uygulamalarda eşğin yeri. *Uluslararası Türk Dünyası Kültür Araştırmaları Dergisi*. (Ed: M. Aça ve M. Aça). Sempozyum Özel Sayısı, Sonbahar - 2 (7): 435-448.
- Connerton, P. (2014a) *Toplumlar nasıl anımsar*. (Çev. A. Şenel). İstanbul: Ayrıntı.
- Connerton, P.(2014b) *Modernite nasıl unutturur*. (Çev. K. Kelebekoğlu). İstanbul: Sel.
- Danacıoğlu, E. (2008) *Geçmişin İzleri-Yanıbaşımızdaki Tarih İçin Bir Kılavuz*. İkinci baskı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt. No: 125.
- Demir, Ö. ve Bakar, N. (2014) Silifke Yörüklerinde doğum, evlenme ve ölüm gelenekleri üzerine bir araştırma. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 111:111-133.
- Delaney, C. (2001) *Tohum ve toprak*. S. Somuncuoğlu, (Çev A. Bora). İstanbul: İletişim.
- Eliade, M. (2001) *Mitlerin özellikleri*. (Çev. S. Rifat). İstanbul: Om.
- Emiroğlu, K. ve S. Aydın. (2003) *Antropoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Erdem Nas, G. (2015) Yörük kültüründe düğün-doğum-ölüm adetleri ve adlandırmaları (Anamur örneği). *Journal of Turkish Language and Literature*, Volume:1, Issue: 2, Autumn. (25-32).
- Erman, A. (1998) Tekirdağ halk kültüründe geçiş dönemleri doğum evlenme ölüm. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*. 9-10, İstanbul.
- Eröz, M. (1965) Türk köy sosyolojisi meseleleri Yörük-Türkmen Köyleri. *Sosyoloji Konferansları Dergisi* (Istanbul Journal of Sociological Studies). Sayı:6, S:119-154.
- Hobsbawm, E. ve T. Ranger (2006) Der. *Geleneğin icadı*. (Çev. M. M. Şahin.) İstanbul: Agora
- Gennep, A. V. (1960) *The Rites of passage*. M. B. Vizedom. (Çev. G. L. Caffee). The University of Chicago Press.

- Kümbetoğlu, B. (2005) *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. İstanbul: Bağlam.
- Matsubura, M. (2012) *Göçebeliğin dünyası Türk göçebelerinden Çoşlu Yörüklerinin etnografyası*. (Çev. K. Sugihara). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi: 424.
- Robins, K. ve Morley, D. (2011) *Kimlik mekânları küresel medya, elektronik ortamlar ve kültürel sınırlar*. (Çev E. Zeybekoğlu). İstanbul: Ayrıntı.
- Örnek, S. V. (1977) *Türk halk bilimi*. Folklor Dizisi 4. Ankara: İş Bankası Kültür.
- Özbudun, S. (2005) Küreselleşme ve geleneği yeniden düşünmek. *Gelenekten geleceğe antropoloji*. (Haz: B. Kümbetoğlu, H. B. Gedik). İstanbul: Epsilon.
- Sahlins, M. (2010) *Taş devri ekonomisi*. (Çev T. Doğan-Ş. Özgün). İstanbul: Bgst.
- Susar, A. F. (2005) Etnolojik belgeleme-etnografik film ve sözlü tarih çalışmalarının antropolojideki yeri. (Haz. B. Kümbetoğlu ve H. Birkalan Gedik). *Gelenekten geleceğe antropoloji*. İstanbul: Epsilon.
- Tahir, K. (2016) *Sağırdere*. İstanbul: İthaki.
- Turner, V. (1972) *Dramas Fields and metaphors: Symbolic action in human society*. Cornell University.